

NERVA.

A Nno ab urbe condita DCCCXLVI. (2) Vetere, & Valente Cofs. Resp. ad prosperrimum statum rediit, bonis principibus ingenti felicitate commissa. Domitiano enim exitiabili tyranno interfecto, Cocceus Nerva (3) oppido Narniensi genitus, duodecimus ab Augusto Imperator electus est. Is in privata vita moderatus, & strenuus, nobilitatis mediæ, (4) senex admodum, operam dante Petronio Secundo præfecto prætorio, item Parthenio interfectore Domitiani, imperator (5) factus, æquissimum se, & civilissimum, præbuit. (6) Iste cum imperium suscepisset, mox rumore orto, vivere, atque affore Domitianum, perinde trepidavit, ut colore mutato, verbis amissis, vix consisteret. Sed à Parthenio confirmatus, receptâ fiducia, ad solenne delinamentum conversus est. Qui cum in curiam à Senatu gratanter acceptus esset, solus ex omnibus Arius Antoninus vir acer, eique amicissimus, conditionem imperantium prudenter exprimens, amplexus eum, gratulari se ait Senatui, populo, provincisque, ipsi autem nequaquam; cui satius fuerat malos semper principes eludere, quam tanti oneris vim sustinentem, non modò molestius, periculosisque subijci, sed famæ etiam inimicorum pariter, & amicorum, qui cum se mereri omnia præsumant, si quicquam non extorserint, atrociores sunt ipsis quoque bestibus. Iste quicquid ante penæ nomine tributis accesserat indulgit, afflictas civitates relevavit, puellas, puerosque natos egestosis parentibus, sumptu publico per Italia oppida ali jussit. Hic primo edito suo cunctos exules revocavit. Unde & Joannes Apostolus hac generali indulgentia liberatus Ephesum rediit. Hic, ne accessu malevolorum terretur, Junii Maurici constantis viri dicto sic admonetur. Qui convivio familiari adhibitus, cum Vespontionem consulari honore functum quidem apud Domitianum, tamen multos occultis criminationibus persequutum, adesse vidisset, inter colloquia mentione Catuli facta, calumniatoris præcipui, dicente Nerva: Quid nunc faceret, si Domitiano supervivisset? nobiscum inquit Mauricius (7) cenaret. Hic jurgiorum disceptator maximus, & frequens fuit, & scientissimus. Calpurnium Crasum promissis ingentibus animos militum pertentantem, detectum, confessumque Tarentum cum uxore removit, Patribus lenitatem ejus increpantibus. Cùmque interfectores Domitiani ad exitium poscerentur, tantum consermatus est, ut neque vomitum, neque impetum ventris valuerit disferre, & tamen vehementer obstitit, dicitans equius esse mori, quam auctorita em imperii fœdare, proditis sumenda potencie auctoribus. Sed milites, neglecto principe, Petronium uno ictu, Parthenium verò, demptis prius genitalibus, & in os coniectis, jugulavere, redempto magnis sumptibus Casperio, qui scelere tam truci insolentior, Nervam compulit referre apud populum gratias militibus, quod pessimos, nefandissimosque omnium mortalium peremissent. Reip. divina provisione consuluit, Tra-

A janum in liberi locum, & partem adoptando. (8) Qui dum suggerente ira, voce quam maxima contra quendam Regulum nomine inclamaret, sudore correptus est. Quo refrigescente, horror corporis nimius initia febris præbuit, nec multo post vitam finivit, post annum & quatuor menses imperii & dies octo, ætatis septuagesimo atque altero anno, atque inter divos relatus est. (9) Corpus à Senatu, ut quondam Augusti, humeris delatum, in sepulcro Augusti in campo Martio sepultum est. Eo die, quo interit, solis defectio facta est.

TRAJANUS.

A Anno ab Urbe condita DCCCXLVII. Ulpus Crinitus Trajanus ex urbe Tuderina, Ulpus ab avo dictus, Trajanus à Trajo, paterni generis auctore, vel de nomine Trajani patris sic appellatus, decimus tertius ab Augusto imperium adeptus est, natus in Hispania, familiâ antiquâ magis, quam clarâ. Nam pater ejus primum Cof. fuit. Imperator autem apud Agrippinam, (10) nobilem Gallie urbem, factus est, habens diligentiam in re militari, in civilibus lenitatem, in sublevandis civitatibus largitionem. Cùmque duo sint, quæ ab egregiis principibus expectentur, sanctitas domi, in armis fortitudo, utrobique prudentia, tantus in eo erat maximarum rerum modus, ut quasi temperamento quodam virtutes miscuisse videretur, nisi quod cibo, vinoque paululum deditus erat. Reip. ita administravit, ut omnibus principibus merito præferatur, inusitata civilitatis, & fortitudinis. Romani imperii, quod post Augustum, defensum magis fuerat, quam nobiliter ampliatum, fines longè, latèque diffudit. Urbes trans Rhenum in Germania reparavit. Daciam Decibalo victo subegit: provinciâ trans Danubium factâ, in his agris, quos nunc Thaphali, nunc Vithophali, (11) & Tervingi habent. Ea provincia decies centena milliâ passuum in circuitu tenuit. Armeniam, quam occupaverant Parthi, recepit. Pharnatastre (12) occiso, qui eam tenebat. Albanis regem dedit. Hiberorum regem, & Sauroatarum, & Bosphoranorum, Arabum, & Hofdroenorum, & Colchorum in fidem accepit. Carduenos, (13) Mardomedes, (14) occupavit. Et Antemum magnum Perfidis regionem, Seleuciam, & Ctesiphontem, Babylonem, & Edessam (15) vicit, ac tenuit. Usque ad Indiæ fines, & ad mare rubrum accessit, atque ibi tres provincias fecit, Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam cum his gentibus, quæ Madenam attingunt. Arabiam postea in provinciæ formam redegit, in mari rubro classem instituit, ut per eam Indiæ fines vastaret. Gloriam tamen militarem civilitate, & moderatone superavit, Romæ, & per provincias æqualem se omnibus exhibens, amicos salutandi causâ frequentans, vel ægrotantes, vel cùm festos dies habuisset, convivia cum eisdem indifcreta viciffim habens, sæpe in vehiculis eorum sedens, nullum Senatorem lædens, nihil injustum ad augendum fiscum agens, liberalis in cunctis, publice,

(1) In A. liber hic incipitur VIII., nam utique huc continuat VII.

(2) Eutrop. lib. VIII. & H. anno octingentesimo, & quinquagesimo ab U. C. Vetere, & Valente Cofs. Alias H. cum Eutrop. ad verbum convenit ab initio, exceptis pauculis variis lectionibus, quas noto: Canil. A. etiam legit DCCCCL.

(3) A. Nerva successit in privata &c.

(4) A. post mediâ, qui.

(5) A. Imp. est factus. Equis. &c.

(6) A. post præbuit. Reip. divina &c.

(7) Aliter Maturicus.

(8) A. post adoptando. Mortuus est Rome post annum &c.

(9) A. relatus est. Successit ei Ulpus Crinitus Trajanus, natus Italia in Hispania, familiâ &c.

(10) Agrippinam in Gallis.

(11) Vithophali. Ita & Eur., sed H. Vithali. A. Vithobali.

(12) A. Pharnatastre.

(13) A. Carduenos.

(14) Eutrop. Mardomedes. H., & A. Mardomedes.

(15) A. Babylonem, Messenios vicit &c.